

Connecting Worlds är ett nytt och unikt samarbete som konstnärligt bygger broar och undersöker kontaktytor mellan kulturer, genrer och människor. Det involverar artister från Norden och Orienten samt från olika genrer såsom jazz, folkmusik, arabisk och västerländsk konstmusik. Det Konstnärliga Utvecklingsprojekt vid Högskolan för Scen & Musik (HSM) som gjorts av Anders Hagberg och Ahmad al-Khatib har gett viktiga konstnärliga insikter i arbetet med möten mellan musikaliska och mänskliga kulturer.

Premiären av *Connecting Worlds* ägde rum under Lyckå Kammarmusik Festival 3/7 2014 då 8 stråkar ur bl.a. Göteborgs Operans (GO) orkester medverkade tillsammans med de fyra solisterna *Anders Hagberg – flöjter, sopransax (Sverige), Ahmad al Khatib – oud (Palestina/Göteborg), Youssef Hbeisch – slagverk (Palestina/Paris) och Johannes Lundberg – kontrabas (Sverige).*

Den 30 oktober, 2014 framfördes föreställningen igen på *Göteborgs Konserthus* med stråkar ut Göteborgs Symfoniker och Göteborgs Operans orkestrar. Bifogade inspelning är från detta tillfälle.

Vision

Kommunikation och kontakt är ledord för mig som konstnär, pedagog och människa. Det är mer som förenar än som skiljer oss människor åt och de existentiella frågor som alla vi ställs inför är desamma över hela jorden. Jag har en vision om musikens och konstens möjligheter att utgöra en brygga för kommunikation och kontakt. *Connecting Worlds* kan stå för mitt konstnärliga credo och handlar om kontaktytor mellan kulturer, genrer och människor; Europa och Orienten, världsmusik, jazz och klassiskt.

Ett mål i visionen är den konsertproduktion som vi skapat där artister från Mellanöstern och Norden samarbetar med en klassisk stråkensemble.

Syfte

Musikerna i projektet representerar olika kulturer och genrer. *Med stöd från Göteborgs kommun och Statens Kulturråd* har vi skapat *ny musik med en helt ny konstellation tonkonstnärer.*

Projektet är också en *gränsöverskridande form för samarbete mellan det fria musiklivet och de konstnärliga institutionerna*. Connecting Worlds är ett nytt konsertkoncept som kommer att kunna spelas av gruppen med de 4 solisterna själva, samt i samarbete mellan dem och orkestrar såväl i Sverige som internationellt.

En röd tråd är **möten**;

- mellan olika musikaliska kulturer, mellan musiker och nya publikgrupper, mellan det fria musiklivet och institutionerna och naturligtvis mellan människor. *När man möter något eller någon som är annorlunda blir det som att se i en spegel och man ser sig själv tydligare.* Ett möte, som är givande för alla parter.

Orkestersamarbeten

* Premiären var konsert med solisterna och 8 stråkar ur Camerata Lyckensis i juli 2014 under *Lyckå Kammarmusik Festival i Karlskrona*.

* **Göteborgs Konserthus**. Den 30 oktober, 2014 gavs Connecting Worlds på Göteborgs Konserthus som en del i Planeta-festivalen.

* Konkreta samtal förs med **Göteborgsoperan** och dess konstnärliga ledning kring Connecting Worlds. Operans nya chef Stephen Langridge, dramaturg Göran Gademan och operans dramaturgiat är mycket positiva till projektet och ser många möjligheter till ett fruktbart samarbete som kan skapa kontaktytor med nya publikgrupper.

Reflektioner

Med improvisationen som utgångspunkt har jag under mitt musikerliv ofta befunnit mig i gränslanden mellan olika genrer och musikaliska kulturer. Det som lockat i dessa sammanhang är klangkombinationerna mellan instrument som mer sällan hörs tillsammans såväl som olika estetik och preferenser beroende på musikalisk tradition. Genom att möta dessa olika musiker och kulturer har jag tydligare kunnat se mig själv och identifiera mitt musikaliska språk. Jag tror att man är en öppnare konstnär och människa om man är trygg i sig själv och sin musik och alla samarbeten har varit en del i processen att hitta min identitet som musiker. Genom mitt konstnärliga arbete har jag lärt känna mig själv och utvecklats som människa!

Under arbetet KU-projektet om modal improvisation utvecklades mina tankar kring Connecting Worlds. En viktig del har varit att det funnits en fördjupad teoretisk förståelse och kunskap för våra respektive traditioner. Genom vårt fördjupade förarbete har vi problematiserat frågor kring bl.a. exotism som tyvärr är alltför vanligt i projekt där olika stilar och kulturer möts. *Mitt mål är och har varit att skapa en syntes av olika dialekter såväl som en mångfald av uttryck som får finnas samtidigt.* Denna mångfald baseras inte bara på kulturella skillnader utan kan även ha sin grund i t.ex. personligt temperament och estetik, men även idiomatiska överväganden och preferenser.

Det är lätt att tolka olikheter mellan människor utifrån etnicitet eller kulturell bakgrund när det ofta lika gärna kan handla om olika personligheter eller temperament. Den djupa kommunikation som uppstår mellan två musiker som verkligen möts går långt bortom olikheter i språk, bakgrund mm.

Hur ville jag då förverkliga denna mångfald i musik?

Det var ett medvetet val att jag inte skulle skriva och arrangera all musik själv. Genom att erbjuda Ahmad al-Khatib och Johannes Lundberg att göra några nya tonsättningar och arrangemang till denna sättning (se ovan) så tillkom deras estetik och temperament till helheten. De fick ta del av mina tankar och min vision och utifrån den skapa musik, en process som kräver tillit av mig som konstnärlig ledare. Tillsammans med mina tonsättningar och arrangemang formades föreställningen till en helhet. Jag upplever även att jag själv som musiker utmanas att spela på andra sätt när jag interpreterar och improviserar kring mina kollegors musik.

Även de klassiskt skolade stråkmusikerna har varit aktiva under instuderingen och interpretationen av våra verk. Jag var öppen med jag hade ganska liten erfarenhet av att skriva för stråkensemble och välkomnade deras förslag och synpunkter. Vi frågade dem även om deras individuella preferenser och kompetenser och kunde därigenom lyfta fram vissa partier hos dem, t.ex. en violinist som spelat mycket nordisk folkmusik och en annan som hade erfarenhet av enklare improvisation i ett jazzidiom. Med deras instrumentala skicklighet och stora erfarenhet av orkesterspel blev även stråkarna 8 viktiga individer i helheten.

Att arbeta på detta inkluderande sätt tror jag har bidragit till att den konstnärliga kvaliteten höjts, förståelsen fördjupats och att alla musiker på scenen har känt sig involverade i helheten.

För att citera den franska författaren Anna Gavalda: *"Tillsammans är man mindre ensam"*.

Här följer några ord om tonsättningarna och vilka musikaliska överväganden och ingredienser som arbetats med.

1. JOHANNISHUS J.Lundberg

Johannes musik är mycket påverkad av den svenska folkmusiken. Hans tre tonsättningar i detta projekt är baserade på $\frac{3}{4}$ takt, en av de vanligaste dansrytmerna i svensk tradition. Detta stycke komponerades för Connecting Worlds och inleds med en improvisation på sälgflöjt (övertonsflöjt) i E dominant lydsk, där jag intonerar i mikrointervall för att passa till tonaliteten.

2. SALMA A. al Khatib

Ahmad valde att betona de orientaliska särdragen i sina bidrag. Detta snabba och livliga stycke är i $\frac{7}{8}$ och växlar mellan olika modus utifrån maqam-teorin. Grundtonalitet är D-hijaz.

3. OM OLYCKAN VILL J. Lundberg

Temat växlar mellan olika taktarter men med en grundkaraktär av $\frac{3}{4}$. Även tonaliteten utforskar varianter av moll och dur. Solodelen är en improviserad dialog mellan saxofon och kontrabas och tar sin utgångspunkt i E-aeolisk i $\frac{3}{4}$ takt.

4. ORIENTAL FANTASY A. al Khatib

Komponerat direkt för Connecting Worlds. Stycket består av två delar i $\frac{7}{4}$ i två tempi. Den första är långsammare och med en romantisk instrumentering och karaktär med ett cellosolo i huvudtemat. Den andra delen är snabb och kontrasterar med sin rytmiska intensitet. Även här leker Ahmad med olika modus och genretypiska orientaliska karaktäristika.

5. ALI KHAN A. Hagberg.

Ett stycke baserat på den symmetriska skalan C# - augmented (c#, e, f, g#, a, c). Inleds med en introduktion på kontrabasflöjt som leder in i ett

genomkomponerat stråkparti som bygger dissonanta ljusa klanger i täta intervall från skalan. Temat har två delar med olika tonala centra (C# resp. F#). Flöjtsolot och senare bassolot baseras på skalan men nu med Bb som tonalt center. Stråkets klanger baseras på skalan. Genom att behålla samma tonförråd men skifta grundton så ger jag tonsättningen olika karaktär och färg. Man skulle kunna säga att det är ett exempel på en strikt modalitet som tillämpas på ett västerländskt sätt.

6. JÄRTECKEN J. Lundberg

Inleds med en F-lydisk klangvärld med improviserade stråk klanger utifrån skalan med oud improvisation. Tema leker med tonala variationer utifrån lydisk tonalitet. Saxofonsolots parti ger impulser till ett tydligt jazzidiom såväl tonalt som rytmiskt. Detta är ett exempel på hur jag kan lyfta andra sidor av mitt spel genom en kollegas tonsättning.

7. HÖST A. Hagberg

Detta stycke symboliserar för mig i detta kontext, Europa. Tydlig funktionsharmonik med en romantisk melodi. Kontrasterande mellanspel med oväntad harmonisering och taktartsbyte. Här lyfte jag fram konsertmästaren i GO orkester Dieter Schöning i ett violinsolo.

8. DANS A. Hagberg

Min utgångspunkt och inspiration har varit en "medeltida" rytmik och tonalitet. Huvudtemat är i G-dorisk med en kontrasterande variant i G-dominatlydisk. Därefter följer en G-dorisk variant med relativt komplex harmonisering med polychords. Jag har velat behålla den enkla lekfulla melodins karaktär men ge den ett större djup med dessa klanger.

Interluden består av en snabb fras i G-dorisk som förflyttas och varieras rytmiskt inom en 4/4-takt. Den har även harmoniserats med trestämmigt. Oudsolo i öppen D-dorisk/aeolisk tonalitet. Tamburinen och handklappet associerar till titelns dans.

9. ROMELNI KERUBINTA trad. arr A. Hagberg

Detta stycke är ursprungligen för 3-stämmig georgisk manskör. Jag har transkriberat och instrumenterat det för stråkar med improvisatoriska kommentarer i introduktion och mellanspel från saxofon, kontrabas och oud. Valet av detta stycke har en djup symbolisk innebörd för helheten. Den georgiska och armeniska kulturen är som en musikalisk brygga

mellan Orienten och Occidenten. Kristna kulturer vars musik är påverkad av såväl tidig europeisk flerstämmighet som modalt tonspråk från Mellan Östern. (En stor influens för mig har t.ex. varit det armeniska rörbladsinstrumentet duduk som inspirerat mig att utveckla nya klangfärger på sopransaxofonen.). Med Romelni Kerubinta sluts cirkeln i gammal kyrkomusik från Georgien med nutida improvisatoriska kommentarer från svenska och palestinska musiker.

(Jag har också skrivit en helt ny genomkomponerad tonsättning till Connecting Worlds som fått titeln PRELUDE. Den framfördes inte på Göteborgs konserthus och finns därför inte med på inspelningen. Under Lyckå-festivalen uruppfördes den. Jag arbetar nu med att utveckla stycket vidare. En influens och inspiration är musik av Arvo Pärt vars musik har influenser från både öst och väst.)

Vi gjorde ett konsertprogram som vi tyckte hade en fungerande dramaturgi. En utveckling av programmet skulle kunna förstärka huvudtemat i projektet med de geografiska polerna och resan däremellan. Ett övervägande vi gjorde var dock att det *inte* skulle bli övertydligt utan att musikens inneboende kärna och vår kommunikation var ett tillräckligt starkt credo om solidaritet och medmännisklighet, inkluderande och öppenhet. Kanske är det som Lennart Hellsing sagt: *"All bra konst är pedagogisk, men all pedagogisk konst är dålig."*

Arbetet med att skriva för stråkensemble har varit både utmanande och stimulerande. Det har gett mig värdefulla insikter och erfarenheter samt även självförtroende att fortsätta att komponera för större ensemble.